

Temeljne uredbe EU kojima se određuju prodajne norme za voće i povrće

Ante Biško, Zvonimir Savić

Stručni rad

Zavod za voćarstvo, Kneza Ljudevita Posavskog 48, 10000 Zagreb, Hrvatska, (e-mail: zzv@zzv.hr)

Sažetak

Temeljni zakonodavni okvir Europske unije kojim se reguliraju prodajne norme voća i povrća, kao i trgovina EU s trećim zemljama, sadržan je u Uredbi Vijeća (EZ-a) br. 2200/96, o zajedničkoj organizaciji tržišta voća i povrća (CMO-Common Market Organization) i Uredbi Komisije (EZ-a) br. 1148/2001, o provjerama sukladnosti prodajnih normi koje se primjenjuju na svježe voće i povrće. Predmetne Uredbe navode i detaljno opisuju razloge donošenja, te stručne, pravne, institucionalne i operativne korake provođenja prodajnih normi koje se odnose na voće i povrće. Na temelju plana usklađivanja našeg i EU zakonodavstva Republika Hrvatska će tijekom sljedećih godina prihvatiti cjelokupni sustav prodajnih normi za voće i povrće. Cilj rada je prikaz i obrazloženje uredbi EU koje se odnose na prodajne norme za voće i povrće.

Ključne riječi: EU norma, povrće, sukladnost, uredba, voće

Uvod

Voće i povrće zauzimaju važnu ulogu u svakodnevnoj prehrani bilo da je riječ o potrošnji u svježem stanju ili nekom od oblika prerađevina. Budući su u tijeku pregovori s EU u poglavlju poljoprivreda i ruralni razvitak, nužno je detaljnije se upoznati s Uredbama EU kojima su definirane prodajne norme za voće i povrće. Ne smijemo zanemariti stupanj informiranosti naših proizvođača, prerađivača, uvoznika, izvoznika, trgovaca i potrošača jer od njega uvelike ovisi kakvu robu proizvodimo, prerađujemo, uvozimo, izvozimo, tržimo i u konačnici kakav proizvod konzumiraju potrošači voća i povrća.

Materijal i metode

U radu je korištena metoda analize sekundarnih izvora. Materijal koji je korišten u ovom radu obuhvaća dio pravne stečevine EU vezan za sektor voća i povrća tj. uredbi kojima se određuju prodajne norme za voće i povrće; prvenstveno temeljnih Uredbi 2200/96 i 1148/2001. Na predmetnu Uredbu 2200/96 oslanja se niz dokumenata koji detaljno i po vrstama opisuju postupke tržišnih normi. Cilj rada je ukazati na izuzetan značaj zakonskih akata EU, posebno onih koji se odnose na prodajne norme, kao i nužnost informiranja i organiziranja hrvatskih proizvođača u proizvođačke grupe i proizvođačke organizacije, što je preduvjet opstanka i razvoja hrvatskog voćarstva i povrćarstva. Isto tako, valja ukazati na prava i mogućnosti sudjelovanja u procesima financijske potpore (Uredba Komisije br. 1432/2003 kojom se utvrđuju detaljna pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 2200/96 o uvjetima za priznanje organizacija proizvođača te preliminarno priznanje skupina proizvođača, te Uredba Komisije br. 1433/2003 kojom se određuju detaljna pravila za primjenu Uredbe Vijeća br. 2200/96 u pogledu Operativnih fondova, Operativnih programa i financijske potpore).

Rezultati i rasprava

Zahtjevi kakvoće za svježe voće i povrće koje se stavlja u promet u Republici Hrvatskoj propisani su Pravilnikom o kvaliteti voća, povrća i gljiva (Službeni list» broj 29/1979, 53/1987). Odredbe o kakvoći voća sadržane su u člancima 8 - 161, a kakvoći povrća u člancima 175 - 357.

Provjere koje se odnose na odredbe propisane Pravilnikom o kvaliteti voća, povrća i gljiva obuhvaćaju; za voće: zrelost, svježina, čistoća i stupanj vlage, razina pesticida, okus, miris, primjese, te određene specifičnosti vezane za vrstu i klasu voća; za povrće: razvijenost, čistoća, miris, kalibar, pakiranje, dozvoljena odstupanja ovisno o vrsti i klasi.

Razlika predmetnog Pravilnika u odnosu na Uredbe EU je u sljedećem: u vrstama voća i povrća koje obrađuju, njihovom sadržaju točnije pojedinim odredbama; primjerice promjer ploda jabuke i prilozi koji su sastavni dio pojedine Uredbe. Naš Pravilnik je zbog zajedničkog tretiranja voćnih, odnosno povrtnih vrsta u nekim segmentima općenit, dok su primjerice EU Uredbe gotovo uvijek po pojedinim vrstama voća ili povrća. U interesu jasnoće i pravilnosti provedbe razdvajane su uredbe koje su tretirale vrste koje su veoma slične (Uredba 1619/2001 je izbrisana, nakon što su donijete dvije nove Uredbe i njima definirane nove norme zasebno za jabuke i kruške; Uredba Komisije 85/2004 kojom se određuju prodajne norme za jabuke i Uredba Komisije 86/2004 kojom se određuju prodajne norme za kruške. Slično je i kod nekih drugih uredbi koje su promijenjene na način da je iz njihovog sadržaja izdvojena vrsta. Tako je usvojena nova Uredba (iz Uredbe 1591/87 koja je definirala prodajne norme za kupus, kelj pupčar, celer, špinat i šljive), te je izdvojena šljiva i uključena u novu Uredbu 1168/99 kojom se određuju prodajne norme za šljive. Pored naprijed istaknutih razlika postoji i razlika u dinamici promjena tako da naš Pravilnik nije mijenjan ili dopunjavan 20 godina dok je u EU sustav uredbi veoma često podložan promjenama. Navedene promjene osiguravaju relativno lako i konzistentno provođenje svih odredbi u zemljama članicama EU. Također, uz prodajne norme važne su i kvalitetne provjere sukladnosti, registri trgovaca, organizacija i praćenje provjera, sankcije, organizacija proizvođača u proizvođačke grupe i organizacije, stupanj usklađenosti nacionalnog zakonodavstva, institucije i sama provedba propisa u trećoj zemlji u odnosu na EU, međugranske organizacije, interventne mjere na tržištu tj. povlačenje iz prometa, prikupljanje veleprodajnih cijena, potpore proizvodnji i proizvodima dobivenim preradom voća i povrća, te ostale nacionalne mjere koje se odnose na sektor svježeg i prerađenog voća i povrća. Postojeći akti našeg zakonodavstva ne uređuju ova pitanja.

Značaj EU zakonodavstva je u jasnoći, cjelovitosti i učinkovitosti. Svi izuzeci detaljno su obrazloženi, a razina diskrecionog prava odlučivanja svedena je na najmanju moguću mjeru što uvelike olakšava rad svim sudionicima sektora (proizvođačima, prerađivačima, trgovcima, potrošačima) kao i onima koji na nacionalnoj ili EU razini skrbe i odgovaraju za sektor, odnosno provode jedinstvenu poljoprivrednu politiku.

Sadržaj svih uredbi analiziran je i ranije. Temeljem njega dan je odgovor na Upitnik EU i izrađene su screening liste, a isto tako aktualizirano je pitanje daljnjeg stupnja usklađivanja na zakonodavnoj, institucionalnoj i operativnoj razini. Analiza i sadržaj EU zakonodavstva prezentirani su predstavnicima grupacija kako bi se osigurala komunikacija po horizontalnoj i vertikalnoj razini s ciljem jačanja sektora voća i povrća.

Norme kakvoće za voće i povrće čija je primjena obvezna u Europskoj uniji, a odnosi se na voće i povrće koje se prodaje u Zajednici i koje se izvozi u treće zemlje pruža referentni okvir koji potiče pravednu trgovinu i transparentnost tržišta. Uz to, proizvodi nezadovoljavajuće kakvoće ne dolaze na tržište, a sukladnost s normama kakvoće pomaže u poboljšanju isplativosti proizvodnje. Zbog jednostavnosti usvojene su norme koje imaju relativno velik utjecaj na tržište, a uzete su u obzir norme koje je usvojila Gospodarska komisija Ujedinjenih Naroda za Europu (UNECE), koje su prilagođene konkretnim zahtjevima EU.

Normizacija se primjenjuje u svim fazama prodaje na izlasku iz proizvodne regije, a podložna je izuzeću. Izuzeće se primjenjuje u slučaju određenih aktivnosti koje nisu važne i posebne ili se odvijaju na početku distribucijskog lanca, i u slučaju proizvoda namijenjenih preradi.

Kod donošenja normi uzeta je u obzir mogućnost ekstremne nestašice ili posebno obilne ponude. Kako bi se zajamčila kakvoća koju zahtijevaju norme, vlasnik proizvoda odgovoran je za sukladnost. Kao rezultat posebnih zahtjeva potrošača u pogledu značajki voća i povrća, norme kakvoće uključuju označavanje podrijetla proizvoda u svakoj fazi prodaje.

Prilikom donošenja normi uzet je u obzir razvoj i povećani profesionalizam u trgovini svježim voćem i povrćem i promjene u zajedničkoj organizaciji tržišta u tom sektoru. Za provođenje provjera sukladnosti u svakoj fazi prodaje odgovorna su nadzorna tijela. S obzirom na vrlo raznolike prilike u državama članicama,

neko od nadzornih tijela u svakoj državi članici odgovorno je za kontakte i koordinaciju između imenovanih tijela, kao i kontakte s zemljama članicama i Europskom Komisijom.

Provjere sukladnosti provode se uzimanjem uzoraka i orijentirane su na pravne i fizičke osobe za koje postoji najveća vjerojatnost da imaju robu koja ne zadovoljava norme. Ovisno o značajkama svog državnog tržišta, države članice donijele su pravila koja određuju prioritet provjera određenih kategorija trgovaca, a kako bi se osigurala transparentnost Komisija je obaviještena o tim pravilima. Budući da je poznavanje trgovaca i njihovih glavnih značajki nezamjenjivo sredstvo u analizi, uspostavljena je baza podataka o trgovcima svježim voćem i povrćem u svakoj državi članici.

Izvoz voća i povrća u treće zemlje mora zadovoljavati norme, a države članice EU moraju osigurati i potvrditi sukladnost u skladu sa Ženevskim protokolom o normizaciji svježeg voća i povrća i suhog i sušenog voća zaključenog u okviru Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu i OECD-ovog plana za primjenu međunarodnih normi za voće i povrće.

Uvoz svježeg voća i povrća iz trećih zemalja mora zadovoljavati prodajne norme ili norme koji su im barem ekvivalentne. Provjere sukladnosti provode se prije nego te robe uđu na carinski teritorij Zajednice, osim u slučaju malih pošiljki koje nadzorna tijela smatraju niskim rizikom. U određenim trećim zemljama, koje pružaju zadovoljavajuća jamstva sukladnosti, provjere mogu vršiti nadzorna tijela tih trećih zemalja. Tamo gdje se primjenjuje ova mogućnost, države članice trebaju redovno kontrolirati valjanost tih provjera koje provode nadzorna tijela trećih zemalja i obavijestiti Komisiju o nalazima tih kontrola.

Proizvodi namijenjeni preradi ne moraju zadovoljavati norme kakvoće, a zbog toga je potrebno osigurati da se ne prodaju na tržištu svježih proizvoda. Takvi proizvodi trebaju biti odgovarajuće označeni i u određenim slučajevima treba ih pratiti potvrda o preradi u kojoj se navodi krajnja upotreba. Potvrda omogućava provjeru proizvoda namijenjenih preradi. Nepoštivanje se sankcionira.

Voće i povrće čija je sukladnost s normama stavljanja na tržište provjerena podložno je istoj vrsti provjera u svim fazama stavljanja na tržište. Iz toga razloga donijete su smjernice za nadzor koje je preporučila Gospodarska komisija Ujedinjenih Naroda za Europu u skladu s odgovarajućim OECD-ovim preporukama, a isto tako određena su posebna rješenja za provjere u fazi maloprodaje.

Pregledom pravne stečevine EU-a izdvojene su dvije temeljne uredbe:

-Uredba Vijeća br. 2200/96, o zajedničkoj organizaciji tržišta voća i povrća,

-Uredba Komisije br. 1148/2001, o provjerama sukladnosti prodajnih normi koje se primjenjuju na svježe voće i povrće.,

Pored ovih dviju temeljnih postoji još cijeli niz uredbi koje reguliraju sektor voćarstva i povrćarstva. Analizirajući sadržaj dviju navedenih Uredbi izdvajamo najznačajnije odredbe iz njihovog sadržaja.

Uredba Vijeća broj 2200/96, o zajedničkoj organizaciji tržišta voća i povrća:

- Članak 1.: Specificirani su proizvodi obuhvaćeni Uredbom, te navodi KN oznake. Detaljan popis vrsta (proizvoda) koji se potrošaču nude svježi, a podložni su normama naveden je u Prilogu I predmetne Uredbe.

- U glavi I govori se o razvrstavanju proizvoda.

- U glavi II govori se o organizacijama proizvođača s posebnim naglaskom na njihovu važnost, prava i obveze. Također, u članku 14. govori se o prijelaznom razdoblju od najviše 5 godina u kome nove organizacije ili one koje nisu priznate trebaju ishoditi priznanje.

- U glavi III govori se o međustrukovnim organizacijama i sporazumima.

- U glavi IV govori se o interventnim rješenjima (detaljan popis vrsta /proizvoda/ koje se kvalificira za naknadu Zajednice za povlačenje u skladu s člankom 23. stavkom 3 Uredbe 2200/96 naveden je u Prilogu II).

- U glavi V govori se o trgovini s trećim zemljama.

- U glavi VI govori se o državnim provjerama i provjerama Zajednice, a u glavi VII o općim odredbama.

Proizvodi koji su obuhvaćeni zajedničkom organizacijom tržišta voća i povrća su:

rajčica, svježa ili ohlađena; luk, luk kozjak, češnjak, poriluk i drugo lukovičasto povrće, svježi ili ohlađeni;

kupus, cvjetača, koraba, lisnati kelj i slične jestive kupusnjače, svježi ili ohlađeni; zelena salata (*Lactuca sativa*) i endivija (*Cichorium spp.*), svježe ili ohlađene; mrkva, repa, cikla, turovac, celer, rotkvice i slični jestivi korijenski plodovi; krastavci, svježi ili ohlađeni; mahunarke, oljuštene ili neoljuštene, svježe ili ohlađene; drugo povrće, svježe ili ohlađeno, osim određenih vrsta koje su posebno određene; mješavina isključivo sušenih orašastih plodova; drugi orašasti plodovi, svježi ili ohlađeni, oljuštene ili neoljuštene, oguljeni ili neoguljeni, osim palme katehu i kola oraha; svježi i sušeni pisang; svježe smokve; ananas; avokado; guava, mango, mangusta; agrumi, svježi ili sušeni; svježe stolno grožđe; dinje (uključujući lubenice) i papaje, svježe; jabuke, kruške i dunje, svježe; marelice, trešnje, breskve (uključujući nektarine), šljive i gloginje, svježe; drugo svježe voće; rogač.

Vlasnik proizvoda koje obuhvaćaju usvojene norme kakvoće ne smije takve proizvode izlagati niti nuditi na prodaju ili isporučivati ili plasirati u Zajednici ni na koji drugi način osim u skladu s normama. Vlasnik je odgovoran za održavanje takve sukladnosti.

Međutim, države članice mogu određene proizvode izuzeti od zahtjeva za sukladnost s normama kakvoće ili nekim drugim odredbama i to: proizvode koje uzgajivač izlaže ili nudi za prodaju, isporučuje ili plasira na veleprodajne tržnice, posebno proizvođačke tržnice koje se nalaze u područjima proizvodnje i proizvode koji se otpremaju s tih veleprodajnih tržnica u kapacitete za pripremanje, pakiranje i skladištenje smještene u istom proizvodnom području.

Unutar određenog proizvodnog područja za proizvode koje uzgajivač prodaje ili isporučuje kapacitetima za pripremanje i pakiranje ili skladištenje ili se otpremaju s njegovog posjeda u takve kapacitete i proizvode koji se otpremaju iz skladišnih kapaciteta u kapacitete za pripremanje i pakiranje, ne zahtijeva se sukladnost s normama kakvoće.

Za proizvode koji se otpremaju u pogone za preradu, osim ako su utvrđeni minimalni kriteriji za proizvode namijenjene industrijskoj preradi, kao i proizvode koje proizvođač na svom posjedu dostavlja potrošačima za njihovu osobnu potrošnju ne zahtijeva se sukladnost s normama kakvoće.

Isto tako na temelju Odluke Komisije donesene na zahtjev države članice, za proizvode iz određene regije koji se prodaju u maloprodaji u regiji za uobičajenu tradicionalnu lokalnu potrošnju ne zahtijeva se sukladnost s normama kakvoće.

Uredba Komisije broj 1148/2001, o provjerama sukladnosti prodajnih normi koje se primjenjuju na svježe voće i povrće:

- Članak 1.: “Države članice u svim fazama stavljanja na tržište provode provjere sukladnosti s prodajnim normama određenim člancima 7., 8. i 9. Uredbe (EZ-a) br. 2200/96 u skladu s ovom uredbom”.
- Članak 2.: “Sve države članice imenuju jedno nadležno tijelo odgovorno za koordinaciju i kontakte u područjima obuhvaćenim ovom Uredbom, u daljnjem tekstu ‘koordinacijsko tijelo’”.
- Članak 3.: govori se o bazi podataka trgovaca voćem i povrćem, pravima i obvezama trgovaca; definira se pojam ‘trgovca’.
- Članak 4.: govori se o provjeri sukladnosti na unutarnjem tržištu.
- Članci 5. i 6.: govore o provjerama sukladnosti u točki izvoza i točki uvoza.
- Članak 7.: govori se o odobrenju provjera koje su provele treće zemlje prije uvoza u Zajednicu.
- Članak 8.: govori se o proizvodima namijenjenim preradi, a u članku 9. o metodama nadzora.

Uredba sadrži i četiri priloga (od kojih su dva tipizirana obrasca); Prilog I. Potvrda o sukladnosti s prodajnim normama zajednice za svježe voće i povrće i Prilog II. Potvrda o industrijskoj namjeni koja se spominje u članku 8., stavku 2. za svježe voće i povrće koje je podložno prodajnim normama Zajednice.

Prilog IV detaljno navodi metode nadzora koje se spominju u članku 9. stavku 1. (1. definicije i 2. provođenje provjera sukladnosti).

Prema Uredbi 1148/2001 države članice uspostavljaju bazu podataka trgovaca voćem i povrćem koja uključuje trgovce koji se bave prodajom svježeg voća i povrća za koje se određuju norme. “Trgovcem” se smatra bilo koja fizička ili pravna osoba koja posjeduje svježe voće i povrće podložno prodajnim normama s ciljem njihovog izlaganja ili nuđenja za prodaju, prodaje ili plasmana na neki drugi način za svoj račun ili za račun treće osobe na području Zajednice i/ili izvoz u treće zemlje.

Ako je baza podataka sastavljena od više odvojenih dijelova, koordinacijsko tijelo osigurava da baza podataka, njeni dijelovi i ažuriranje budu jedinstveni. Ažuriranje posebno vrše nadzorna tijela koristeći informacije prikupljene tijekom provjera koje se provode u svim fazama prodaje.

Baza podataka za svakog trgovca sadrži: registarski broj, ime, adresu, informacije potrebne za razvrstavanje kategorija trgovaca, posebno mjesto u prodajnom lancu, informacije o važnosti tvrtke, informacije o nalazima ranijih provjera svakog trgovca, kao i ostale informacije koje se smatraju nužnima za provjere.

Trgovci moraju pružiti informacije koje države članice smatraju nužnima za uspostavljanje i ažuriranje baze podataka. Države članice određuju uvjete pod kojima se trgovci koji nisu osnovani na njihovom području, ali u njemu trguju, upisuju u njihovu bazu podataka.

Države članice uvode sustav uzimanja uzoraka proizvoda koje posjeduju trgovci u svim fazama prodaje radi provjere sukladnosti s prodajnim normama.

U okviru tog sustava države članice na temelju analize rizika da trgovac prodaje robu koja nije u skladu s prodajnim normama utvrđuju učestalost s kojom nadzorna tijela moraju provoditi provjere koje moraju biti dovoljne kako bi osigurale sukladnost s pravilima Zajednice za svaku kategoriju trgovaca koju su prethodno definirale. Ta analiza rizika se posebno odnosi na veličinu tvrtki, njihovo mjesto u prodajnom lancu, nalaze ranijih provjera i druge moguće parametre koje definiraju države članice. Trgovci koji se bave pripremom i pakiranjem voća i povrća, posebno u proizvodnoj regiji, predmet su većoj stopi provjera od ostalih kategorija trgovaca. Provjere se također mogu provoditi tijekom transporta.

Ako provjere otkriju bitne nepravilnosti, nadzorna tijela povećavaju učestalost provjera predmetnih trgovaca, a trgovci moraju nadzornim tijelima pružiti sve informacije koje ta tijela smatraju nužnima za organizaciju i provođenje provjera.

Države članice mogu trgovcima u fazi otpreme, koji jamče jedinstvenu i visoku stopu sukladnosti voća i povrća koje je podložno prodajnim normama, odobriti korištenje oznake za označavanje svakog pakiranja. To odobrenje se izdaje na rok od tri godine i obnavlja se. Takvi trgovci moraju raspolagati nadzornim osobljem koje je prošlo obuku koju je odobrila država članica, trebaju imati odgovarajuću opremu za pripremu i pakiranje proizvoda, i moraju se obvezati da će obavljati provjere sukladnosti robe koju otpremaju i imati upisnik u koji se unose sve radnje u okviru izvršenih provjera.

Ako trgovci više ne mogu jamčiti visoku i jedinstvenu stopu sukladnosti ili ako se jedan od uvjeta više ne ispunjava, država članica povlači odobrenje trgovcima za korištenje oznake za označavanje svakog pakiranja.

Nadležno nadzorno tijelo u fazi izvoza provjerama sukladnosti osigurava da proizvodi namijenjeni izvozu u treće zemlje napuštaju carinsko područje Zajednice jedino ako su sukladni s prodajnim normama.

Izvoznici moraju nadzornim tijelima dostaviti sve podatke koje ta tijela smatraju potrebnima za organiziranje i provođenje provjera.

Države članice mogu za svaku kategoriju trgovaca i na temelju analize rizika odrediti minimalni opseg pošiljaka i količina podložnih provjerama sukladnosti koje provode nadležna tijela u fazi izvoza. Taj opseg mora biti dovoljan da osigura sukladnost s pravilima Zajednice. Ako provjere otkriju značajne nepravilnosti, nadzorna tijela povećavaju opseg pošiljaka koje se provjeravaju kod predmetnih trgovaca.

Nadzorno tijelo nakon dovršetka postupaka provjera izdaje potvrdu o sukladnosti s prodajnim normama za svaku količinu namijenjenu izvozu i za koju smatra da je u skladu s prodajnim normama.

Proizvodi iz trećih zemalja se, prije puštanja u slobodni promet, provjeravaju radi sukladnosti s prodajnim normama.

Uvoznici moraju nadzornim tijelima dostaviti sve podatke koje ta tijela smatraju potrebnima za organiziranje i provođenje provjera.

Službeno nadzorno tijelo u točki uvoza obavlja provjeru sukladnosti za svaku uvezenu partiju, a ako su ti proizvodi sukladni sa zahtijevanim normama, izdaje potvrdu o sukladnosti. Ako se pošiljka za uvoz sastoji od više partija, sukladnost tih partija može se potvrditi jednom potvrdom u kojoj se jasno navode različite partije koje sačinjavaju tu pošiljku.

Ako nadležno nadzorno tijelo u točki uvoza smatra da postoji nizak rizik da određene partije čija je težina manja od ili jednaka 500 kilograma nisu sukladne s prodajnim normama, može odlučiti da ne provjerava te partije. Nadležno nadzorno tijelo u tu svrhu carinskim vlastima dostavlja deklaraciju s otisnutim pečatom ili na drugi način obavještava te vlasti da mogu obaviti postupak carinjenja

Uz naprijed navedene i detaljnije obrazložene Uredbe, značajne su sljedeće Uredbe EU: 1799/2001 kojom se određuju prodajne norme za agrume (ranije Uredba 920/98 kojom su određivale norme kakvoće za mrkvu, agrume i konzumne jabuke i kruške), 85/2004 kojom se određuju prodajne norme za jabuke, 86/2004 kojom se određuju prodajne norme za kruške, 214/2004 kojom se određuju prodajne norme za trešnje, 103/2004 kojom se određuju podrobna pravila za primjenu Uredbe Vijeća br. 2200/96 o interventnim mjerama i povlačenju s tržišta u sektoru voća i povrća, 1943/2003 kojom se određuju pravila za primjenu Uredbe Vijeća br. 2200/96 u odnosu na potporu skupinama proizvođača kojima je dodijeljeno privremeno priznanje, 1168/1999 kojom se određuju prodajne norme za šljive.

Osnovne informacije i zakonski akti vezani za sektor voća i povrća mogu se pronaći na internet adresi: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l11065.htm>.

Zaključak

Jedan od preduvjeta ulaska u Europsku uniju je prihvaćanje prodajnih normi koje se primjenjuju u Uniji i stvaranje uvjeta za njihovo provođenje. Pred nama je prihvaćanje cijelog sustava prodajnih normi koje se odnose na četrdesetak vrsta voća i povrća. Republika Hrvatska treba promijeniti svoj postojeći sustav tj. ukinuti Pravilnik o kvaliteti voća, povrća i gljiva; («Službeni list» broj 29/1979, 53/1987) koji nije usklađen s Uredbama 2200/96, 1148/2001, i zamijeniti ga novim aktima koji će biti temelj za primjenu europskih normi.

U tim aktima propisat će se: norme kakvoće svježeg voća, povrća i prerađevina koji su namijenjeni prodaji, imenovati nadležna kontrolna i koordinacijsko tijelo odgovorno za koordinaciju i kontakte u područjima obuhvaćenim Uredbom br. 1148/2001, provjere usklađenosti, organizacija uprave, registracija trgovaca, organizacija provjera sukladnosti na domaćem tržištu i u izvoznoj i uvoznoj fazi, pristojbe, sankcije i nadzor provjera sukladnosti.

Prvi akt koji je donijet kao rezultat prilagodbe normama EU je Pravilnik o kakvoći rajčice (NN. broj 124/06), a uskoro se očekuje intenzivniji rad na pripremi niza pravilnika koji će regulirati norme za voće i povrće. Prilikom promjene sustava tj. prihvaćanja prodajnih normi EU educirat će se osoblje koje će obavljati provjere i nadzor provođenja prodajnih normi, a nabavit će se i oprema za provjere.

Prema Zakonu o hrani nadzor nad provođenjem prodajnih normi za voće i povrće obavlja sanitarna inspekcija. Prilikom daljnje harmonizacije zakonodavstva, ali i dosadašnjih iskustava, potreban je kritički pristup u pogledu nadležnosti kad su u pitanju prodajne norme za voće i povrće. Nužno je da se cijeli sustav nadzora reorganizira i preustroji s ciljem uspostavljanja središnjeg koordinacijskog kontrolnog tijela koje će preuzeti sve obveze iz domene nadzora nad provođenjem sustava mjera vezanih za prodajne norme voća i povrća.

Važnost pravnih akata Europske unije u pravnom sustavu država članica ogleda se kroz njihovu višu pravnu snagu u odnosu na nacionalno zakonodavstvo.

Literatura

Commission Regulation (EC) No 1148/2001 of 12 June 2001 on checks on conformity to the marketing standards applicable to fresh fruit and vegetables Official Journal L 156 , 13/06/2001 P. 0009 – 0022

Commission Regulation (EC) No 1432/2003 of 11 August 2003 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 2200/96 regarding the conditions for recognition of producer organizations and preliminary recognition of producer groups

Commission Regulation (EC) No 1433/2003 of 11 August 2003 laying down detailed rules for the application

of Council Regulation (EC) No 2200/96 as regards operational funds, operational programme and financial assistance

Council Regulation (EC) No 2200/96 of 28 October 1996 on the common organization of the market in fruit and vegetables Official Journal L 297, 21/11/1996 P. 0001 – 0028

Pravilnik o kakvoći rajčice (NN. broj 124/06)

Pravilnik o kvaliteti voća, povrća i gljiva, Službeni list 29/79

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kvaliteti voća, povrća i gljiva, Službeni list 53/87

Treaty establishing the European Community, Official Journal C 325 of 24 December 2002

Commission Regulation (EC) No 1799/2001 of 12 September 2001 laying down the marketing standard for citrus fruit

Commission Regulation (EC) No 85/2004 of 15 January 2004 laying down the marketing standard for apples

Commission Regulation (EC) No 86/2004 of 15 January 2004 laying down the marketing standard for pears

Commission Regulation (EC) No 214/2004 of 6 February 2004 laying down the marketing standard for cherries

Commission Regulation (EC) No 103/2004 of 21 January 2004 laying down detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 2200/96 as regards intervention arrangements and market withdrawals in the fruit and vegetable sector

Commission Regulation (EC) No 1168/1999 of 3 June 1999 laying down marketing standards for plums

Basic regulations of the European Union regarding marketing standards for fruit and vegetables

Abstract

The objective of this paper is to present basic Regulations of the European Union regarding marketing standards for fruit and vegetables.

Basic legal framework of the European Union which regulates market of fruit and vegetables in the EU and import and export with third countries is included in the Council Regulation (EC) No 2200/96 on the CMO-Common Market Organization in fruit and vegetables, and Commission Regulation (EC) No 1148/2001 on checks on conformity to the marketing standards applicable to fresh fruit and vegetables.

Basic legal regulations describe in details their grounds, and professional, institutional, and operative steps of the implementation of marketing standards regarding fruit and vegetables. Within next few years the Republic of Croatia will accept the system of marketing standards for fruit and vegetables in accordance with harmonization of Croatian legislation with the European Union regulations.

Key words: congruence, EU standard, fruit, regulation, vegetables